

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ – ΕΣΠΑ

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Αθήνα, 20 Αυγούστου 2013
Αρ. Πρωτ.: 36042 / ΕΥΣ 4495

- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού της Εφαρμογής των Επ. Προγραμμάτων
- Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων

ΠΡΟΣ: Ως Πίνακας Αποδεκτών

Ταχ. Δ/ση : Νίκης 10
Ταχ. Κώδικας : 101 80, Αθήνα
Πληροφορίες: Γραφείο Προϊσταμένων
Τηλ : 210 3742014

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΘΕΜΑ: «ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2013-2015 & ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΛΕΙΣΙΜΑΤΟΣ / ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ 2013 ΤΩΝ Ε.Π. ΤΟΥ ΕΣΠΑ» (τροποποίηση της με αριθμ. πρωτ. 35392/ΕΥΣ 4456/9.8.2013 Εγκυκλίου)

Σχετικά:

1. Το με α.π. 32312/ΕΥΘΥ 1652/21-07-2011 «Οδηγίες για την επιτάχυνση της υλοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2007-2013»
2. Το με α.π. 12418/ΕΥΣ 1877/14-03-2012 «Ενέργειες Εξυγίανσης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2007-2013
3. Το με α.π. 35819/ΕΥΣ 4159/09-08-2012 «Πρόοδος εξυγίανσης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ΕΣΠΑ»
4. Το με α.π. 38465/ΕΥΣ 4505/07-09-2012 «Παρακολούθηση ανενεργών συμβάσεων (sleeping projects) πράξεων στο πλαίσιο της εξυγίανσης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων»
5. Το με α.π. 49518/ΕΥΣ 5524/19-11-2012 «Εξυγίανση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων - Απεντάξεις ανενεργών έργων»
6. Το με α.π. 566/ΕΥΣ 1046/08-01-2013 «Εξυγίανση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2007-2013 - Απεντάξεις ανενεργών έργων ΕΣΠΑ (sleeping projects)
7. C (2013) 1573- ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 20.3.2013 για την έγκριση των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με το κλείσιμο των επιχειρησιακών προγραμμάτων που εγκρίθηκαν για παροχή συνδρομής από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής (2007-2013).
8. COCOF-120047-01-EN/15.03.2012 Guidance note on major projects spanning over two programming periods.
9. Το με α.π. 33598/ΕΥΣ 4297/30.07.2013 για την Επικαιροποίηση εκτιμώμενης προοπτικής υλοποίησης Μεγάλων Έργων.

1. ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2013-2015 & ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΛΕΙΣΙΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΠ ΤΟΥ ΕΣΠΑ

Τα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ έχουν εισέλθει στην τελική φάση υλοποίησης τους και απομένουν λιγότερο από 2,5 έτη μέχρι τη λήξη επιλεξιμότητας δαπανών. Για την ορθολογική εξέλιξη και ομαλή ολοκλήρωση των προγραμμάτων, απαιτείται κατά το τρέχον έτος η τακτοποίησή τους και οι συντονισμένες ενέργειες των εμπλεκόμενων φορέων

διαχείρισης για την προετοιμασία του κλεισίματος, παράλληλα με τη διαδικασία αναθεώρησης τους όπου απαιτείται.

Το σημαντικότερο πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπισθεί είναι αυτό της υπερδέσμευσης που παρουσιάζεται στα Ε.Π. του ΕΣΠΑ.

Με βάση την εικόνα της πορείας υλοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ (ΟΠΣ 30/06/2013), και σε όρους συγχρηματοδοτούμενης Δημόσιας Δαπάνης:

- Οι εντάξεις στο σύνολο του ΕΣΠΑ ανέρχονται σε 33,9 δισ.€ που αντιστοιχεί σε υπερδέσμευση 141% της συνολικής ΔΔ ή σε 155% της ΔΔ μετά την εφαρμογή του top-up έως το τέλος της προγραμματικής περιόδου.
- Οι νομικές δεσμεύσεις ανέρχονται σε 23,1 δισ.€ ή σε ποσοστό 96%. Το ποσοστό αυτό διαμορφώνεται σε 106% μετά την εφαρμογή του top-up έως το τέλος της προγραμματικής περιόδου.
- Οι πιστοποιημένες δαπάνες σε 13,4 δισ.€ ή σε ποσοστό 56%. Το ποσοστό αυτό διαμορφώνεται σε 61% μετά την εφαρμογή του top-up έως το τέλος της προγραμματικής περιόδου.

Επισημαίνεται ότι ο προϋπολογισμός των ενταγμένων έργων που δεν έχουν καμία σύμβαση ακόμα, ανέρχεται στο ιδιαίτερα υψηλό ποσό των 6,4 δισ.€ και δεν μπορεί με κανένα τρόπο να αντιμετωπιστεί στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ.

Αν υποθέσουμε ότι δεν ενταχθούν νέα έργα, συμβασιοποιηθούν πλήρως όλα τα ενταγμένα και συνεχίσει η υλοποίηση των έργων με τους ίδιους ρυθμούς έως το τέλος του 2015, σύμφωνα με τις προβλέψεις της υπηρεσίας μας η απορρόφηση θα ανέλθει στο 114% του διαθέσιμου π/υ μετά την εφαρμογή του top-up. Επίσης, θα απομένουν ως υποχρεώσεις για την ολοκλήρωση των συγχρηματοδοτούμενων έργων 6,6 δις ευρώ ανεκτέλεστο υπόλοιπο (ουρές) μετά το 2015 που θα πρέπει να καλυφθεί από εθνικούς πόρους.

Από τα 6,6 δις ευρώ ανεκτέλεστο υπόλοιπο (ουρές) μετά το 2015, τα 4,3 δις ευρώ προέρχονται από τα ενταγμένα έργα που μέχρι σήμερα δεν έχουν αναλάβει καμία νομική δέσμευση, ενώ στο σύνολο του εκτιμώμενου ανεκτέλεστου π/υ, τα 2,3 δισ.€ αντιστοιχούν στα έργα προϋπολογισμού μικρότερου των 5 Μ€.

Στις ανωτέρω εκτιμήσεις δεν έχει ληφθεί υπόψη η πιθανή έκπτωση των μη συμβασιοποιημένων υποέργων. Με βάση τα υφιστάμενα στοιχεία εκτιμάται ότι η μέση μείωση του προϋπολογισμού ένταξης είναι της τάξης του 8-10%, με μεγάλη διαφοροποίηση ανά Ε.Π., Ταμείο και Άξονα.

Σε συνέχεια των παραπάνω εκτιμήσεων απαιτείται η ανάληψη πρόσθετων πρωτοβουλιών, μεταξύ των οποίων είναι η «μετακίνηση», ως προς την χρηματοδότηση και μόνο, ενός αριθμού ενταγμένων στο ΕΣΠΑ έργων στην νέα προγραμματική περίοδο, υπό την προϋπόθεση ότι θα είναι επιλέξιμα. Με αυτόν τον τρόπο η επίλυση τους προβλήματος της υπερδέσμευσης όχι μόνο θα αποτρέψει τις ανωτέρω περιγραφόμενες αρνητικές συνέπειες για τον εθνικό προϋπολογισμό, αλλά θα οδηγήσει σε αυξημένη επενδυτική δραστηριότητα κατά τα πρώτα έτη της επόμενης περιόδου (2014 και 2015).

Δηλαδή στα πρώτα 2 έτη της νέας περιόδου θα ολοκληρώνονται τα εν εξελίξει έργα του ΕΣΠΑ με πόρους ΕΣΠΑ, ενώ παράλληλα θα εκτελούνται τα έργα που σήμερα δημιουργούν την υπερδέσμευση, με χρήση πόρων της επόμενης περιόδου.

Η ταυτόχρονη αυτή χρήση των δύο πηγών χρηματοδότησης θα οδηγήσει σε ταχύτερη αύξηση του ΑΕΠ και δημιουργία πρόσθετων θέσεων εργασίας, συμβάλλοντας έτσι στην ανάκαμψη της οικονομίας.

Η προσαρμογή των Προγραμμάτων λαμβάνοντας υπόψη την ανωτέρω στόχευση, θα πρέπει να γίνει στη βάση των ακόλουθων κατευθυντήριων γραμμών:

Α. Τακτοποίηση – εξυγίανση περιεχομένου ΕΠ

Οι αρμόδιες υπηρεσίες διαχείρισης των προγραμμάτων που τα ποσοστά υπερδέσμευσης σε επίπεδο εντάξεων ξεπερνούν το 105% της συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης,

καλούνται να προχωρήσουν άμεσα σε ουσιαστική προεργασία – προετοιμασία των αναγκαίων μέτρων **για την εξυγίανση των προγραμμάτων και την προσέγγιση κλεισίματος**.

Στο πλαίσιο αυτό θα πραγματοποιηθούν διμερείς συσκέψεις συνεργασίας της Εθνικής Αρχής Συντονισμού με τις Διαχειριστικές Αρχές των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, στις αρχές Σεπτεμβρίου, για την οριστικοποίηση των μέτρων τακτοποίησης / εξυγίανσης όσο και για την προετοιμασία αναθεώρησης που πραγματεύεται το σημείο 2 της εγκυκλίου αυτής.

Τα σχέδια εξυγίανσης θα πρέπει να αποτυπώνουν ένα σαφή και τεκμηριωμένο προγραμματισμό σταδιακής μείωσης της υπερδέσμευσης ως προς τις εντάξεις με χρονοπρογραμματισμό ενεργειών. Ο τελικός στόχος είναι να μην ξεπερνά η υπερδέσμευση σε επίπεδο εντάξεων το 105% της συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης του προγράμματος, προκειμένου το πρόγραμμα κατά το κλείσιμο, μετά την εφαρμογή του top up, να διασφαλίζει επαρκή, αλλά όχι υπερβολική, υπερδέσμευση ασφαλείας. Κατά τους σχετικούς υπολογισμούς είναι δυνατόν / σκόπιμο, κατά περίπτωση, να ληφθεί υπόψη και η εκτιμώμενη έκπτωση που θα δοθεί κατά την δημοπράτηση των μη συμβασιοποιημένων υποέργων.

Η αυστηρή εφαρμογή του σχεδίου εξυγίανσης και η τήρηση των ποσοτικών και χρονικών προβλέψεων θα παρακολουθείται από κοινού από τις αρμόδιες υπηρεσίες διαχείρισης και την ΕΥΣ προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι και οι δεσμεύσεις των προγραμμάτων και να αποφευχθεί η επιβάρυνση των εθνικών πόρων.

Μεθοδολογία απομείωσης υπερδέσμευσης των Ε.Π.

Για την προετοιμασία εξυγίανσης / αναθεώρησης των Ε.Π., οι αρμόδιες ΕΥΔ θα πρέπει να τακτοποιήσουν τα οικονομικά στοιχεία των έργων στο ΟΠΣ, ώστε να αποτυπώνεται η πραγματική κατάσταση και να προχωρήσουν στην επεξεργασία πινάκων ανάλογα με τη μέχρι σήμερα εξέλιξη των ενταγμένων έργων και τις εκτιμήσεις περαιτέρω προόδου τους. Ειδικότερα, οι ΕΥΔ θα πρέπει:

- να προσδιορίσουν τον π/υ που αποδεσμεύεται από τις προγραμματιζόμενες απεντάξεις ανενεργών και μη συμβασιοποιημένων έργων που δεν ολοκληρώνονται μέχρι το 2015 (1^ο επίπεδο απομείωσης υπερδέσμευσης).
- να προσδιορίσουν τον π/υ που αποδεσμεύεται από την προσαρμογή των εντάξεων των πλήρως συμβασιοποιημένων έργων στις νομικές τους δεσμεύσεις (2^ο επίπεδο απομείωσης υπερδέσμευσης).
- να προσδιορίσουν τον π/υ που δεσμεύεται από την προσαρμογή των μερικώς συμβασιοποιημένων έργων στα πραγματικά μεγέθη υλοποίησης μέχρι το τέλος του 2013 και του 2015, μετά την εφαρμογή της παραγράφου «Α2.2. Έργα προϋπολογισμού 5Μ€,π/υ,50 Μ€» (βλ. κατωτέρω) της παρούσας εγκυκλίου (3^ο επίπεδο απομείωσης υπερδέσμευσης).
- να εκτιμήσουν την αποδέσμευση πόρων που προκύπτει από την εφαρμογή του σημείου της παρούσας εγκυκλίου που αφορά τα έργα με π/υ < 5εκ ευρώ. Σημειώνεται ότι τα έργα αυτά θα αποτελέσουν ξεχωριστή κατηγορία ανάλυσης και παρακολούθησης κατά τη διαδικασία κλεισίματος (4^ο επίπεδο απομείωσης υπερδέσμευσης).
- να διαχωρίσουν κατά προσέγγιση το μέρος του οικονομικού αντικείμενου των έργων, κατά κανόνα Μεγάλων Έργων, που θα υλοποιηθούν σε δύο περιόδους (phasing), καταγράφοντας στην παρούσα επεξεργασία τις δεσμεύσεις της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου (5^ο επίπεδο απομείωσης υπερδέσμευσης).
- να συνυπολογίσουν ενδεχόμενες ανάγκες για νέες εντάξεις (ανελαστικές υποχρεώσεις για αποφυγή προστίμων, ανάγκες κάλυψης του κανόνα n+2).

Η παραπάνω μεθοδολογία θα εφαρμοσθεί σε επίπεδο άξονα προτεραιότητας. Μέσω αυτής της διαδικασίας θα γίνει μια πρώτη εκτίμηση των πραγματικών μεγεθών υλοποίησης των

προγραμμάτων, θα αναδειχθούν τα προβλήματα κλεισίματος και η ενδεχόμενη αναγκαιότητα ή μη ανακατανομής πόρων μεταξύ Αξόνων Προτεραιότητας εσωτερικά στα Ε.Π., ή/και μεταξύ Ε.Π. και Ταμείων, στο πλαίσιο της επικείμενης αναθεώρησης 2013 των ΕΠ του ΕΣΠΑ.

Τα σχέδια εξυγίανσης των προγραμμάτων μαζί με το αποτέλεσμα του εξορθολογισμού και της ρεαλιστικής αποτύπωσης των εκχωρήσεων, θα αποτελούν αιτιολογικό στοιχείο της προτεινόμενης αναθεώρησης και θα πρέπει να υποβληθούν μαζί με τις προτάσεις αναθεώρησης.

A1. Για τα Ε.Π. που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής

A1.1. Νέες εντάξεις

Οι φορείς διαχείρισης δεν πρέπει να προβούν σε νέες εντάξεις, εκτός των εντάξεων έργων με δαπάνες για κάλυψη του N+2 του 2013. Η κατ' εξαίρεση δυνατότητα νέων εντάξεων δίδεται μόνο με σύμφωνη γνώμη της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Επενδύσεων - ΕΣΠΑ, κατόπιν συνεργασίας και επαρκούς τεκμηρίωσης από τον φορέα διαχείρισης.

A1.2. Έργα χωρίς καμία νομική δέσμευση.

Τα έργα για τα οποία μέχρι σήμερα δεν έχουν αναληφθεί νομικές δεσμεύσεις πρέπει κατά κανόνα να απενταχθούν από το ΕΣΠΑ και να συνεχίσουν την ωρίμανση τους ενόψει της νέας προγραμματικής περιόδου. Τα έργα αυτά θα παραμείνουν στη ΣΑΕ που είναι εγγεγραμμένα σε ειδικό υποτομέα με διακριτό τίτλο «έργα ΣΕΣ» με εγκεκριμένο προϋπολογισμό και ενδεικτική πίστωση 2013.

Κατ' εξαίρεση σε περιπτώσεις Επιχειρησιακών Προγραμμάτων με χαμηλή απορρόφηση (Ε.Π Ψηφιακή Σύγκλιση και Ε.Π. Διοικητική Μεταρρύθμιση) μπορεί να συνεχιστεί η συμβασιοποίηση έργων προκειμένου να καλύψουν τον κανόνα n+2, με την προϋπόθεση ότι για τα έργα αυτά θα τεκμηριώνεται η δυνατότητα ολοκλήρωσης του συνόλου του έργου ή αποδεκτής φάσης του μέχρι 31.12.2015.

Σημειώνεται ότι στο ΣΕΣ είναι επιλέξιμα έργα που οι δαπάνες τους πραγματοποιούνται μετά την 1/1/2014 και αντιστοιχούν σε εργασίες που έχουν εκτελεστεί επίσης μετά την 1.1.2014.

A1.3. Ανενεργά έργα χωρίς προέγκριση δημοπράτησης επί έξι μήνες από την απόφαση ένταξης:

Για τα έργα αυτά αποστέλλονται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σχετικοί Πίνακες. Οι φορείς διαχείρισης / ΕΦΔ, θα μεριμνήσουν για την άμεση εφαρμογή των σχετικών οδηγιών (σχετ. 2-6), για όλα τα ανενεργά έργα αρμοδιότητάς τους, ανεξαρτήτως Ε.Π .

A1.4. Ανενεργές συμβάσεις έργων, προμηθειών & υπηρεσιών

Στις περιπτώσεις οι οποίες προσδιορίζονται από το εθνικό δίκαιο και καθιστούν τον Ανάδοχο μη ικανό για εκτέλεση και ολοκλήρωση της δημόσιας σύμβασης που του ανατέθηκε (ενδεικτικά λόγω πτώχευσης, θέσης σε εκκαθάριση, μη εκπλήρωσης λοιπών συμβατικών όρων και άλλες συναφείς καταστάσεις που προβλέπονται από το θεσμικό πλαίσιο ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και δημοσίων έργων) και συνακόλουθα οδηγούν σε έκπτωση του αναδόχου ή διάλυσης της σύμβασης ή οριστική διακοπή των εργασιών με αποτέλεσμα την αδυναμία ολοκλήρωσης του έργου ή οριστική αδυναμία παράδοσης της προμήθειας ή παροχής των υπηρεσιών, οι συμβάσεις αυτές θεωρούνται καταρχήν ανενεργές. Η αρμόδια Διαχειριστική Αρχή θα πρέπει να εξετάσει τη σκοπιμότητα παραμονής των έργων αυτών στο ΕΠ με κριτήριο τη δυνατότητα υλοποίησής τους, εντός της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου και με τις δυνατότητες που παρέχει το οικείο νομοθετικό πλαίσιο. Οι περιπτώσεις στις οποίες θα κριθεί ότι τα σχετικά έργα πρέπει να παραμείνουν στο ΕΣΠΑ θα πρέπει να τεκμηριωθούν σε συνεργασία με την ΓΓΔΕ-ΕΣΠΑ.

A2. Γενικές παράμετροι τακτοποίησης

Για την τακτοποίηση των Ε.Π. θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατευθυντήριες οδηγίες της COCOF, όπως παρακάτω:

A2.1. Έργα προϋπολογισμού ,5 Μ€.

Έργα με συνολικό π/υ μικρότερο των 5 εκ € -τα οποία με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για το κλείσιμο 2007- 2013, δεν δύναται ούτε να δηλωθούν στο κλείσιμο ως ημιτελή έργα ή να γίνουν φάσεις. Οι φορείς διαχείρισης θα πρέπει να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την ολοκλήρωση των έργων αυτών εντός της επιλέξιμης περιόδου προβαίνοντας άμεσα αν απαιτείται, σε τροποποίηση ή τακτοποίηση φυσικού/οικονομικού αντικειμένου ή αλλιώς να προχωρήσουν άμεσα στην απένταξή τους.

A2.2. Έργα προϋπολογισμού $5\text{Μ€} \leq \pi/\upsilon \leq 50 \text{ Μ€}$.

- Για έργα που έχει αναληφθεί το σύνολο των νομικών δεσμεύσεων, θα πρέπει μέσω μέτρων επίσπευσης, να διασφαλιστεί η ολοκλήρωση τους εντός της επιλέξιμης περιόδου και να τακτοποιηθούν τα οικονομικά μεγέθη τους στο ΟΠΣ.
- Για τα μερικώς συμβασιοποιημένα έργα, θα πρέπει να διερευνηθεί, με βάση το περιεχόμενο των συμβασιοποιημένων και μη υποέργων, η αναγκαιότητα συμβασιοποίησης των τελευταίων και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους και να γίνει τακτοποίηση φυσικού/οικονομικού αντικειμένου, έτσι ώστε να ολοκληρωθούν εντός της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου. Τα υποέργα που δεν συμβάλλουν / είναι απαραίτητα στην κατ' ελάχιστον λειτουργικότητα του έργου, πρέπει να απενταχθούν ή να επαναδιαστασιοποιηθούν.
- Η δυνατότητα συνέχισης των έργων αυτών στην επόμενη προγραμματική περίοδο (phasing) θα είναι κατά κανόνα εξαιρετικά περιορισμένη. Στις ελάχιστες περιπτώσεις που αυτό θα επιτραπεί (μετά από συνεννόηση με την ΕΥΣ), θα ισχύσουν τα περιγραφόμενα στην παράγραφο A2.3. κατωτέρω.

A2.3. Έργα προϋπολογισμού $\geq 50 \text{ Μ€}$ (Μεγάλα Έργα).

Για τα μεγάλα έργα που δεν είναι εφικτή η ολοκλήρωσή τους εντός της τρέχουσας περιόδου και θα υλοποιηθούν και στις δύο περιόδους, θα πρέπει να γίνει η διάκριση τους σε φάσεις με βάση τις μέχρι τώρα οδηγίες της ΕΕ όπως έχουν αποτυπωθεί στο COCOF-120047-01-EN/15.03.2012 Guidance note on major projects spanning over two programming periods (σχετικό 8).

Οι αρμόδιες ΔΑ/ΕΔΑ καλούνται να προχωρήσουν στην επαναξιολόγηση των αρχικών τους εκτιμήσεων, βασιζόμενοι σε κατά το δυνατόν ρεαλιστικότερα χρονοδιαγράμματα, σε συνεργασία και με το Φορέα Υλοποίησης του εκάστοτε έργου, προκειμένου:

- να επανεκτιμηθεί η δυνατότητα εμπρόθεσμης ολοκλήρωσης των Μεγάλων Έργων εντός ΕΣΠΑ.
- να παρουσιαστεί με αναλυτικότερα στοιχεία η πρόταση διαχωρισμού των Μεγάλων Έργων που απαιτείται να διαχωριστούν σε δυο φάσεις, εφόσον πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις των κατευθυντήριων γραμμών της COCOF.

A2.4. «Έργα-γέφυρες» μεταξύ Γ ΚΠΣ και ΕΣΠΑ, ανεξαρτήτως προϋπολογισμού

Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί σε έργα που αποτελούν **έργα γέφυρες μεταξύ Γ' ΚΠΣ και ΕΣΠΑ** και δεν διαφαίνεται η εμπρόθεσμη ολοκλήρωσή τους εντός ΕΣΠΑ. Για τα έργα αυτά, δεν είναι εξασφαλισμένη η δυνατότητα ολοκλήρωσης και συγχρηματοδότησής τους την επόμενη Προγραμματική Περίοδο μέσω διαχωρισμού τους σε φάσεις, και θα πρέπει κατά

συνέπεια να προταθούν από τις αρμόδιες ΔΑ/ΕΔΑ οι κατάλληλες ενέργειες προκειμένου, αφενός να μην απολεσθούν κοινοτικοί πόροι και αφετέρου να μην επιβαρυνθεί ο εθνικός προϋπολογισμός για την ολοκλήρωσή τους μετά την ημερομηνία λήξης επιλεξιμότητας δαπανών του ΕΣΠΑ.

A2.5. Έργα Κρατικών Ενισχύσεων

Για τις πράξεις έργων κρατικών ενισχύσεων προς επιχειρήσεις, δεν επιτρέπεται η κατά φάσεις πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων (κατά την έννοια του άρθρου 3 του κανονισμού ΕΤΠΑ).

Για τις πράξεις κρατικών ενισχύσεων που αφορούν σε έργα υποδομής, οι φορείς διαχείρισης θα πρέπει να διερευνήσουν τη δυνατότητα ολοκλήρωσης του συνόλου του έργου, εντός της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου. Στις περιπτώσεις έργων υποδομών που ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης και δεν δύνανται να ολοκληρωθούν έως τη λήξη της περιόδου, οι φορείς διαχείρισης θα πρέπει να προβούν στον ακριβή προσδιορισμό αυτών και στο σχεδιασμό της χρηματοδότησής τους από τα Ε.Π. του ΣΕΣ.

Βασική προϋπόθεση για την μετακίνηση έργων πράξεων κρατικών ενισχύσεων που αφορούν σε έργα υποδομής από το ΕΣΠΑ σε Ε.Π. του ΣΕΣ, ή για την συνέχισή τους από το ΣΕΣ (phasing) αποτελεί:

- η συμφωνία τους με το δίκαιο του ανταγωνισμού και με τα οριζόμενα στα άρθρα 107 και 108 της ΣΛΕΕ
- η συμφωνία με τους όρους τυχόν εγκριτικής απόφασης από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού ως προς το χρονοδιάγραμμα της πράξης και το φυσικό αντικείμενο
- η «αυτοτέλεια» του οριοθετημένου φυσικού αντικείμενου που θα χρηματοδοτηθεί από Ε.Π. του ΣΕΣ
- η ικανοποίηση των προϋποθέσεων και όρων επιλεξιμότητας των νέων Ε.Π. και των απαιτήσεων των νέων Κανονισμών, και
- το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο που θα ενταχθεί σε Ε.Π. του ΣΕΣ να έχει πραγματοποιηθεί από 1.1.2014 και μετά.

Επιπροσθέτως, για να καταστούν οι δαπάνες των εν λόγω υποέργων επιλέξιμες για το ΣΕΣ απαιτείται και η κάλυψη επί μέρους προϋποθέσεων, ιδιαίτερα σε ότι αφορά την επιλεξιμότητα του έργου βάσει των νέων Κανονισμών της περιόδου 2014-2020 και τη συμβατότητά τους με τους στόχους του ΣΕΣ και των νέων Ε.Π.

A2.6. Χρηματοδοτικά εργαλεία

Θα αντιμετωπιστούν κεντρικά και ανάλογα με την πρόοδο υλοποίησής τους.

A3. Ε.Π. που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ

Αναφορικά με τα έργα του ΕΚΤ λόγω της φύσης των έργων και του τρόπου υλοποίησής τους, μπορούν να υπάρξουν ανάλογες προσαρμογές στις παραπάνω οδηγίες.

2. ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ 2013 ΤΩΝ ΕΠ ΤΟΥ ΕΣΠΑ

A. Κανονιστικό πλαίσιο/κανονιστικές προϋποθέσεις ανάθεωρησης

Σύμφωνα με το άρθρο 33 του Κανονισμού 1083/2006, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον Κανονισμό 539/2010, τα Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΠ) της Προγραμματικής

Περίοδου 2007-2013 δύναται να αναμορφωθούν / τροποποιηθούν, όταν ισχύουν οι παρακάτω περιπτώσεις:

- έχουν επέλθει σημαντικές κοινωνικό-οικονομικές αλλαγές,
- παρουσιάζονται δυσκολίες ή καθυστερήσεις στην υλοποίηση,
- καταγράφεται σημαντική απόκλιση από τους τεθέντες στόχους, και τέλος
- υπάρχει διαφοροποίηση στις κοινοτικές και εθνικές προτεραιότητες.

Σύμφωνα με τον Γενικό Καν. 1083/06, που διέπει το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το Ταμείο Συνοχής, προγραμματικής περιόδου 2007-2013, αλλά και τις κατευθυντήριες οδηγίες της Επιτροπής για τη διαδικασία κλεισίματος (Απόφαση της ΕΕ με αρ. πρωτ. C(2013)1573 final 20.3.2013) των Ε.Π. την περίοδο 2007- 2013, προβλέπονται τα παρακάτω:

- Αίτημα για τροποποίηση μιας απόφασης σχετικής με κάποιο πρόγραμμα, συμπεριλαμβανομένης τροποποίησης του σχεδίου χρηματοδότησης για την μεταβίβαση κονδυλίων μεταξύ των προτεραιοτήτων του ίδιου προγράμματος και του ίδιου ταμείου και του ίδιου στόχου, δύναται να υποβληθεί μέχρι την τελική ημερομηνία επιλεξιμότητας της δαπάνης, η οποία είναι η 31η Δεκεμβρίου 2015. Εντούτοις, ενόψει της έγκαιρης προπαρασκευής του κλεισίματος, η Επιτροπή συνιστά την υποβολή του αιτήματος για τροποποίηση μέχρι την 30η Σεπτεμβρίου 2015. Η τελική ημερομηνία επιλεξιμότητας της δαπάνης ή η προθεσμία για την υποβολή των εγγράφων κλεισίματος δεν θα παραταθεί λόγω του χρόνου που απαιτείται για την επεξεργασία του αιτήματος τροποποίησης.
- Αίτημα για τροποποίηση σχεδίου χρηματοδότησης που συνεπάγεται μεταβίβαση μεταξύ διαρθρωτικών ταμείων (το ποσό του ΕΚΤ και του ΕΤΠΑ πρέπει να παραμένει το ίδιο πριν και μετά τη μεταβίβαση και η μεταβίβαση δύναται να αφορά μόνο τις δεσμεύσεις του τρέχοντος και των μελλοντικών ετών που αναφέρονται στο σχέδιο χρηματοδότησης του προγράμματος) ή μεταξύ προγραμμάτων θα πρέπει να έχει υποβληθεί μέχρι την 30η Σεπτεμβρίου 2013, ώστε να υπάρχει επαρκής χρόνος για την έγκριση από την Ε.Ε., της απόφασης πριν από την 31η Δεκεμβρίου 2013. Οι ετήσιες δεσμεύσεις μετά την 31η Δεκεμβρίου 2013 δεν θα μεταβληθούν.
- Οικονομική Διαχείριση του top-up, στο πλαίσιο του Καν. 1311/11: Σύμφωνα με το Γενικό Κανονισμό άρθρο 77(2), ένα ΚΜ του οποίου η οικονομική σταθερότητα απειλείται, μπορεί να επωφεληθεί αυξημένου ποσοστού κοινοτικής συνδρομής κατά 10% στο ήδη εφαρμοζόμενο ποσοστό Κοινοτικής Συνδρομής. Για τον υπολογισμό των ενδιάμεσων πληρωμών και των πληρωμών του τελικού υπολοίπου, η Επιτροπή δεν λαμβάνει υπόψη τα αυξημένα ποσά που καταβλήθηκαν σε ένα Κράτος-μέλος για την περίοδο που επωφελήθηκε από την αύξηση του ποσοστού κοινοτικής συνδρομής (top-up). Εντούτοις, η αναλογούσα Κοινοτική Συνδρομή σε κάθε άξονα προτεραιότητας δεν μπορεί να είναι υψηλότερη από την προβλεπόμενη στους χρηματοδοτικούς πίνακες των εγκεκριμένων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Αυτό, μετά την επέκταση του top-up μέχρι το κλείσιμο των προγραμμάτων, σημαίνει ότι ο απολογισμός θα υποβληθεί υπολογίζοντας την κοινοτική συμμετοχή σε επίπεδο άξονα με ποσοστό συν +10 μονάδες από το αναφερόμενο ποσοστό στον τελευταίο εγκεκριμένο χρηματοδοτικό πίνακα του προγράμματος για όλες τις πληρωμές που πιστοποιήθηκαν μετά τον Μάιο του 2010. **Δεν μπορεί η συνολική ζητούμενη κοινοτική συμμετοχή σε απόλυτους αριθμούς ανά άξονα, να υπερβεί το ύψος της κοινοτικής συμμετοχής του άξονα και δεν παρέχεται καμία ευελιξία συμψηφισμού με κοινοτική συμμετοχή άλλου άξονα.**

Β. Αναγκαιότητα Αναθεώρησης

Σε μία περίοδο γενικευμένης κρίσης και παρότι έχουν ήδη αναληφθεί σημαντικές δράσεις για την αντιμετώπισή της και καθώς η πίεση που ασκείται στους εθνικούς χρηματοοικονομικούς πόρους αυξάνεται, οι επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής κρίσης στην πραγματική οικονομία, την αγορά εργασίας και τους πολίτες γίνονται ολοένα και περισσότερο αισθητές.

Η χώρα καλείται να λειτουργήσει σε μια στέρεη βάση κοινωνικής & χωρικής συνοχής, ενώ επιπλέον είναι υποχρεωμένη να ικανοποιεί και τις ανάγκες που προκύπτουν από το Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής. Ταυτόχρονα, με δεδομένο ότι το ΕΣΠΑ έχει εισέλθει στην τελική φάση υλοποίησης καθώς απομένουν 2,5 έτη από τη λήξη επιλεξιμότητας δαπανών για την περίοδο 2007-2013, τα πραγματικά στοιχεία φυσικής και οικονομικής ολοκλήρωσης και η επικείμενη έναρξη υλοποίησης της νέας προγραμματικής περιόδου, μας υποχρεώνουν να προχωρήσουμε σε σημαντικές αποφάσεις για την ταχύτερη απορρόφηση και την ασφαλέστερη ολοκλήρωση των ΕΠ του ΕΣΠΑ.

Καθώς εξελίσσεται μια παράλληλη διαδικασία σχεδιασμού του νέου ΕΣΠΑ για την περίοδο 2014-2020, η αναθεώρηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ της τρέχουσας περιόδου καλείται **να αξιοποιήσει την ευκαιρία, που εξετάζει ανωτέρω, παράλληλης χρηματοδότησης της χώρας από πόρους δύο προγραμματικών περιόδων αλλά και επίσπευσης του κλεισίματος των ΕΠ του ΕΣΠΑ.**

Παράλληλα, η αναθεώρηση θα πρέπει να αξιοποιηθεί από τις Διαχειριστικές Αρχές προκειμένου να βελτιστοποιηθεί η απορρόφηση του συνόλου των ΕΠ, να αποφευχθεί οριστικά ο οποιοσδήποτε κίνδυνος απώλειας λόγω N+2 και να ελαχιστοποιηθεί το ανεκτέλεστο των έργων πέραν τις 31.12.2015.

Γ. Περιεχόμενο – Βασικές κατευθύνσεις αναθεώρησης

Γ1. Κείμενο προγράμματος

Στο τροποποιημένο κείμενο του επιχειρησιακού προγράμματος θα πρέπει να ληφθούν υπόψη:

- η προσαρμογή της Στρατηγικής, όπου αυτό απαιτείται,
- η διεύρυνση επιλεξιμότητας στο πλαίσιο των αξόνων προτεραιότητας, με προσθήκη νέων κατηγοριών παρεμβάσεων εφόσον απαιτείται,
- η ελάφρυνση όπου είναι δυνατόν ή / και απαλοιφή των ποσοτικών και λεκτικών δεσμεύσεων και δράσεων που δεν είναι εφικτό να υλοποιηθούν αλλά και η παράλληλη ενίσχυση της ευελιξίας των επιχειρησιακών προγραμμάτων, και
- η προσαρμογή του ενδεικτικού πίνακα Μεγάλων Έργων.

Γ2. Κωδικοί Θέματος Προτεραιότητας - Δείκτες αξόνων

Θα πρέπει να ελεγχθεί ότι έχουν προστεθεί όλοι οι Κωδικοί Θέματος Προτεραιότητας οι οποίοι δεν υπήρχαν στο ΕΠ και για τους οποίους υπάρχουν ή θα υπάρξουν δαπάνες.

Όσον αφορά τους δείκτες θα πρέπει να γίνει προσαρμογή, τόσο των δεικτών όσο και των τιμών στόχων, στις περιπτώσεις εκείνες που από την αναθεώρηση θα υπάρξει

τροποποίηση του προϋπολογισμού ώστε να αντικατοπτρίζουν τις κατηγορίες δράσεων που θα υλοποιηθούν και την αναμενόμενη ρεαλιστική πορεία υλοποίησης του ΕΠ. Υπενθυμίζεται ότι είναι υποχρεωτικό να χρησιμοποιηθούν και να μετρηθούν οι ποσοτικές τιμές των δεικτών κορμού.

Επιπρόσθετα, θα πρέπει να γίνουν οι απαραίτητες διορθώσεις σε τυχόν λανθασμένες καταχωρήσεις στους κωδικούς των δεικτών, την περιγραφή και την τιμή – στόχο τους.

Γ3. Χρηματοδοτικοί Πίνακες

Στο πλαίσιο τροποποίησης των χρηματοδοτικών πινάκων, ισχύουν όσα προβλέπονται στον Κανονισμό 1083/2006, αναφορικά με τα ποσοστά συγχρηματοδότησης. Η εφαρμογή του TOP-UP δεν επηρεάζει τους επίσημους πίνακες που θα εγκριθούν κατά την αναθεώρηση των Ε.Π. Εντούτοις για τη διαχείριση του Ε.Π. και ιδιαίτερα του κλεισίματός του, θα πρέπει να υπάρχουν πίνακες χρηματοδοτικοί που να λαμβάνουν υπόψη τους το TOP-UP.

Στον πίνακα με την κατανομή της κοινοτικής συνδρομής σε κωδικούς θέματος προτεραιότητας, δύναται να τροποποιηθούν οι υφιστάμενες κατανομές με αύξηση / μείωση και να προστεθούν πόροι σε νέους κωδικούς.

Γ4. Τεχνική Βοήθεια

Ο προϋπολογισμός που αντιστοιχεί στον σχετικό Άξονα προτεραιότητας μπορεί σύμφωνα με τον Κανονισμό να ανέλθει μέχρι το 4% της Κοινοτικής Συνδρομής του ΕΠ, με αντίστοιχη μείωση του προϋπολογισμού άλλων Αξόνων. Δεδομένου όμως ότι το όριο 4% θα πρέπει να τηρηθεί και σε επίπεδο χώρας, Ταμείου και Στόχου, το θέμα θα αποτελέσει αντικείμενο συντονισμού με την ΕΥΣΣΑΑΠ.

Γ5. Διατάξεις Εφαρμογής

Το κείμενο των διατάξεων εφαρμογής θα προετοιμαστεί με ευθύνη της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Επενδύσεων - ΕΣΠΑ και θα ενσωματωθεί σε όλα τα Επιχειρησιακά Προγράμματα. Το αναθεωρημένο κείμενο των διατάξεων θα λαμβάνει υπόψη τις τροποποιήσεις που έχουν γίνει μέχρι σήμερα στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ.

Α. Ειδικές Απαιτήσεις Αναθεώρησης

Α1. ΣΜΠΕ

Ταυτόχρονα με την επεξεργασία για την πρόταση αναθεώρησης θα πρέπει να γίνει ένας έλεγχος (screening) για την πιθανή ανάγκη εκπόνησης νέας **Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ)** στα αναθεωρημένα προγράμματα και τα Μεγάλα Έργα που ενδεχομένως θα μεταφερθούν σε άλλα επιχειρησιακά προγράμματα. Η διαδικασία του ελέγχου θα πρέπει να ξεκινήσει άμεσα καθώς στην περίπτωση που θα προκύψει ανάγκη εκπόνησης μιας νέας ΣΜΠΕ θα απαιτηθεί αρκετό χρονικό διάστημα. Η απόφαση μετά τον έλεγχο ή ενδεχόμενη νέα ΣΜΠΕ θα συνοδεύει την υποβολή του αναθεωρημένου ΕΠ στην ΕΕ.

Δ2. Ανάλυση

Με την τροποποίηση του κανονισμού 1083/2006, για την αναθεώρηση απαιτείται η υποβολή μιας **ανάλυσης**, η οποία θα αποτελείται από ένα συνεκτικό κείμενο στο οποίο **τεκμηριώνεται επαρκώς** πρώτον, η ανάγκη για αναθεώρηση και δεύτερον η προτεινόμενη αναθεώρηση.

Ως εκ τούτου, οι ενότητες του κειμένου θα περιλαμβάνουν :

- Ανάλυση των μακροοικονομικών εξελίξεων από την υποβολή και έγκριση των ΕΠ έως σήμερα.
- Προσαρμογή της Ανάλυσης SWOT.
- Αναφορά στις δυσχέρειες υλοποίησης του ΕΠ.
- Βασικές κατευθύνσεις αναθεώρησης.
- Αναμενόμενες επιπτώσεις από την αναθεώρηση στην στρατηγική του ΕΠ.
- Αναμενόμενα οφέλη.

Η ανάλυση όπως ορίζει ο Κανονισμός υποβάλλεται στην ΕΕ μαζί με την πρόταση αναθεώρησης του κάθε προγράμματος. Στην ανάλυση αυτή θα χρησιμοποιηθούν στοιχεία που θα παρασχεθούν από το Σύμβουλο της on going Αξιολόγησης.

Ε. Χρονοδιάγραμμα Αναθεώρησης

Στόχος είναι η διαμόρφωση των απαιτούμενων προτάσεων αναθεώρησης των ΕΠ, να ολοκληρωθεί εντός του **1^{ου} δεκαημέρου του Σεπτεμβρίου 2013** και να ακολουθήσει η έγκρισή τους από τις Επιτροπές Παρακολούθησης. Οι συνεδριάσεις των Επιτροπών Παρακολούθησης προγραμματίζεται να υλοποιηθούν εντός του Σεπτεμβρίου 2013, προκειμένου τα αναθεωρημένα ΕΠ να προωθηθούν **έως 30.09.2013** στην ΕΕ, για έγκριση από τις υπηρεσίες της ΕΕ έως το τέλος Δεκεμβρίου 2013. Η ημερομηνία 30.09.2013 δεν επιδέχεται παράταση.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για την όλη προσπάθεια που θα απαιτηθεί. Είμαι σίγουρος ότι, χάρη στην εποικοδομητική συνεργασία μας, η προσπάθεια αυτή θα στεφθεί με επιτυχία.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΔΙΕΚ/ΣΗΣ
κ.α.α

ΚΟΤΡΟΓΙΑΝΝΟΥ ΜΑΡΙΑ

Ο Γενικός Γραμματέας

Γ. Γιαννούσης

Εσωτερική Διανομή:

- Γραφείο Υπουργού Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας, κ. Κ. Χατζηδάκη
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων - ΕΣΠΑ, κ. Γ. Γιαννούση
- Γραφείο Γεν. Δ/ντή Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιφερειακής Πολιτικής και Δημοσίων Επενδύσεων, κ. Κ. Κουκολιά
- Ε.Υ. Συντονισμού της Εφαρμογής των Ε. Π.
- Ε.Υ.Θ.Υ.
- Ε.Υ. Αρχή Πιστοποίησης
- Ε.Υ.Σ.Σ.Α.Α.Π
- Ε.Υ. ΟΠΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΓΕΝΙΚΩΝ / ΕΙΔΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ

Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

- Γραφείο Γενικού Γραμματέα Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος, κ. Σ. Αλεξιάδη
Αμαλιάδος 17, 11523 Αθήνα
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, κ. Κ.
Μαθιουδάκη, Αμαλιάδος 17, 11523 Αθήνα

Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας

- Γραφείο Γενικού Γραμματέα Έρευνας και Τεχνολογίας, κ. Β. Μάγκλαρη
Μεσογείων 14-18, 11510 Αθήνα

Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

- Γραφείο Γενικού Γραμματέα Δημ. Έργων, κ. Ε. Σιμόπουλου
Χ. Τρικούπη 182, ΤΚ 10178 Αθήνα
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα Μεταφορών, κ. Ν. Σταθόπουλο
Αναστάσεως 2 & Τσιγάντε, 101 91 Αθήνα

Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

- Γραφείο Γενικού Γραμματέα, κ. Δ. Στεφάνου
Βασ. Σοφίας 15, 106 74 Αθήνα

Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας

- Γραφείο Γενικής Γραμματέα Διαχείρισης Κοινοτικών & Άλλων Πόρων, κα. Α.
Δαλλαπόρτα
Πειραιώς 40, 101 82 Αθήνα

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

- Γραφείο Γενικού Γραμματέα, κ. Α. Κυριαζή
Α. Παπανδρέου 37, 151 80 Μαρούσι.
- Γραφείο Ειδικού Γραμματέα, κ. Ε. Ζαχαράκη
Κωνσταντινουπόλεως 45-49, 11855 Αθήνα

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

- Γραφείο Γενικής Γραμματέα Πολιτισμού, κα. Σ. Μενδώνη
Μπουμπουλίνας, 20-22, 10682 Αθήνα

Υπουργείο Τουρισμού

- Γραφείο Γενικού Γραμματέα Τουριστικών Υποδομών και Επενδύσεων, κ. Γ.
Πυργιώτη
Αμαλίας 12, Αθήνα

Υπουργείο Υγείας

- Γραφείο Γενικού Γραμματέα, κ. Π. Καλλίρη
Αριστοτέλους 17, 10187 Αθήνα

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

- Γραφείο Ειδικού Γραμματέα Κοινοτικών Πόρων και Υποδομών, κ. Αθ. Θεοχαρόπουλο, Λεωφ. Αθηνών 58, Τ.Κ. 104 41 Αθήνα

Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας - Θράκης

- Γραφείο Περιφερειάρχη Αν. Μακεδονίας - Θράκης κ. Αρ. Γιαννακίδη
Γ. Κακουλίδου 1, 691 00 Κομοτηνή

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

- Γραφείο Περιφερειάρχη Κεντρικής Μακεδονίας κ. Απ. Τζίτζικώστα
Β. Όλγας 198, 54100 Θεσ/κη

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

- Γραφείο Περιφερειάρχη Δυτικής Μακεδονίας κ. Γ. Δακή
Περιοχή ΖΕΠ Κοζάνης, 50100 Κοζάνη

Περιφέρεια Ηπείρου

- Γραφείο Περιφερειάρχη Ηπείρου κ. Α. Καχριμάνη
Πλατεία Πύρρου 1, 45221 Ιωάννινα

Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

- Γραφείο Περιφερειάρχη Στερεάς Ελλάδας κ. Κλ. Περγαντά
Υψηλάντου 1, 351 00 Λαμία

Περιφέρεια Θεσσαλίας

- Γραφείο Περιφερειάρχη Θεσσαλίας κ. Κ. Αγοραστό
Διοικητήριο, Κουμουνδούρου & Παπαναστασίου, 41222 Λάρισα

Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

- Γραφείο Περιφερειάρχη Ιονίων Νήσων κ. Σ. Σπύρου
Εθν. Παλ/τσας, Αλυκές Ποταμού, 491 00 Κέρκυρα

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

- Γραφείο Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας κ. Α. Κατσιφάρα
Ν. Εθνική Οδός Πατρών- Αθηνών 28, 26441 Πάτρα

Περιφέρεια Πελοποννήσου

- Γραφείο Περιφερειάρχη Πελοποννήσου κ. Π. Τατούλη
Πλατεία Εθνάρχου Μακαρίου, 221 00 Τρίπολη

Περιφέρεια Αττικής

- Γραφείο Περιφερειάρχη Αττικής κ. Ι. Σγουρό
Ν.Α. Αθηνών Λ. Συγγρού 15-17, 11744 Αθήνα

Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

- Γραφείο Περιφερειάρχη Βορείου Αιγαίου κ. Αθ. Γιακαλή
Πλ. Κωνσταντινουπόλεως, 811 00 Μυτιλήνη

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

- Γραφείο Περιφερειάρχη Νοτίου Αιγαίου κ. Ι. Μαχαιρίδη
Επτανήσου 35, 84100 Ερμούπολη

Περιφέρεια Κρήτης

- Γραφείο Περιφερειάρχη Κρήτης κ. Στ. Αρναουτάκη
Αρχ. Μακαρίου 22, Πλ. Ελευθερίας, 712 02 Ηράκλειο

ΕΙΔΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ / ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ & ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. **“Ψηφιακή Σύγκλιση”**
Προϊστάμενο Δ.Α., κ. Μ. Γιαμπουρά
Λέκκα 23-25, 105 62 Αθήνα
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. **“Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα”**
Προϊστάμενο Δ.Α.,
Λεωφ. Μεσογείων 56, 115 27 Αθήνα
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. του στόχου **“Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία”**
Προϊστάμενο Δ.Α., κα Γ. Εμμανουήλ
Λ. Γεωργικής Σχολής 65, 570 01 Θεσσαλονίκη

Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. **“Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας”**
Προϊσταμένη Δ.Α., κα Ζ. Παπασιώπη
Κόνιαρη 15, 114 71 Αθήνα
- Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή **Μεταφορών**
Αναπλ. Προϊσταμένη Ε.Δ.Α. κα Μαρία Οικονόμου
Αγίας Σοφίας 10, 154 51 Νέο Ψυχικό

Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. **«Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013»**
Προϊσταμένη Δ.Α., κα Αναστασία Καρκούλη
Θεοφιλοπούλου & 18 Μεναίχμου, 117 43 Αθήνα

Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. **“Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη”**
Προϊστάμενο Δ.Α. κ. Ν. Μαμαλούγκα
Αερ. Παπαναστασίου 34Β, Τ.Κ. 115 27 Αθήνα
- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Περιβαλλοντικών Δράσεων του ΥΠΕΚΑ
Προϊσταμένη Ε.Υ. κα Χ. Κούρτελη
Ιτέας 2 & Ευρυτανίας, Τ.Κ. 115 23, Αθήνα

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. **“Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση”**
Προϊστάμενο Δ.Α., κ. Σόφοκλή Γώγο
Πιπτακού 2 & Περιάνδρου, 105 58 Αθήνα

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

- Ειδική Υπηρεσία Τομέα **Πολιτισμού**
Προϊστάμενο Δ.Α., κ. Παναγιώτη Νταή
Θεμιστοκλέους 87 & Μεθώνης, 106 81 Αθήνα

Υπουργείο Τουρισμού

- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Εφαρμογής Υπ. **Τουρισμού**
Προϊσταμένη Δ.Α., κα Μακρυνιώτη Μαρία - Αναστασία
Θεμιστοκλέους 87 , 106 81 Αθήνα

Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. "**Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού**"
Προϊστάμενο Δ.Α.,
Κοραή 4, 105 64 Αθήνα
- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων ΕΚΤ,
Προϊσταμένη κα Στ. Παπούλια, Κοραή 4 105 64 Αθήνα

Υπουργείο Υγείας

- Ειδική Υπηρεσία Τομέα **Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης**
Προϊστάμενο Ε.Υ., κ. Γ. Ζερβό
Γλάδστωνος 1Α, 106 77 Αθήνα

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. "**Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2007 - 2013**"
Προϊσταμένη Δ.Α., κα Πολύζου Πολυξένη
Λεωφ. Αθηνών 58, 104 41 Αθήνα
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. "**Αλιεία**"
Προϊστάμενο Δ.Α., κ. Δ. Μητρόπουλο
Μιχαλακοπούλου 103, 115 27 Αθήνα

Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης

- Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας
Προϊστάμενο Ε.Δ.Α., κ. Βασίλειο Πιτσινίγκο
Ηροδότου 20, 691 00 Κομοτηνή

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

- Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας
Προϊσταμένη Ε.Δ.Α., κα Αγγελική Ωραιοπούλου
Λεωφ. Γεωργικής Σχολής 65, 570 01 Πυλαία Θεσσαλονίκης

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

- Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας
Προϊστάμενο Ε.Δ.Α., κ. Κιουρτσίδη Χαράλαμπος
ΥΔΕΠ Δ. Μακεδονίας Διοικητήριο -ΖΕΠ, 501 00 Κοζάνη

Περιφέρεια Ηπείρου

- Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας
Προϊσταμένη Ε.Δ.Α., κα Ελένη Ρόκκου
8ης Μεραρχίας 5-7, 45 445 Ιωάννινα

Περιφέρεια Θεσσαλίας

- Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας
Προϊσταμένη Ε.Δ.Α., κα Σαραφίδου Μελπομένη
Σωκράτους 111, 413 36 Λάρισα

Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

- Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας
Προϊστάμενο Ε.Δ.Α., κ. Πέτρο Οικονόμου
Εθν. Παλαιοκαστρίτσας Αλυκές Ποταμού, 491 00 Κέρκυρα

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

- Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας
Προϊσταμένη Ε.Δ.Α. κα Α. Σταθοπούλου
ΝΕΟ Πατρών - Αθηνών 28, 26441 Πάτρα

Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

- Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας
Προϊσταμένη Ε.Δ.Α., κα. Αλ. Παπαθανασίου
Υψηλάντου 12, 351 00 Λαμία

Περιφέρεια Αττικής

- Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας
Προϊστάμενο Ε.Δ.Α., κ. Κων/νο Λέμα
Λεωφ. Συγγρού 98-100, 11741 Αθήνα

Περιφέρεια Πελοποννήσου

- Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας
Προϊστάμενο Ε.Δ.Α., κ. Αναστάσιο Σκούρα
Τέρμα Ερυθρού Σταυρού, 221 00 Τρίπολη

Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

- Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας
Προϊστάμενο Ε.Δ.Α., κ. Γεώργιο Πλακωτάρη
10 χλμ. Μυτιλήνης - Λουτρών, 811 00 Μυτιλήνη

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

- Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας
Προϊστάμενο Ε.Δ.Α., κ. Αντώνιο Βουτσίνο
Σ. Καράγιωργα, 84100 Ερμούπολη

Περιφέρεια Κρήτης

- Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας
Προϊσταμένη Ε.Δ.Α., κα Μαρία Κασωτάκη
Δουκός Μποφώρ 7, 712 02 Ηράκλειο

Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.

- Διευθύνοντα Σύμβουλο Δ.Σ., κ. Γκέκα Ράλλη
Μυλλέρου 73-77, 10436 Αθήνα

**Εταιρεία Ανάπτυξης και Τουριστικής Προβολής Αθηνών, Αναπτυξιακή ΑΕ Οργανισμού
Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΑΕΔΑ) του Δήμου Αθηναίων**

- Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης
Προϊστάμενο, κ. Χρ. Χρήστου
Βουλής 5, 10180 Αθήνα